

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/104/2021
Identifikačné číslo spisu: 1516201906
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1516201906.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne J. H., bytom L. - J., L. 9, zastúpenej splnomocnencom LawService, s.r.o., so sídlom Zvolen, Stráž 3/223, IČO: 36 861 723, proti žalovaným 1a/ E. J., bytom G. nad Y., R. XXX/XX, 1b/ Y. J., bytom G. nad Y., 1c/ E. L., bytom F., K. ulica XXXX/XX, 1d/ U. J., bytom G. nad Y., 2/ Y. J., bytom V. XX, 3/ X. J., bytom Y. - S., E. XXX, 4/ Z. J., bytom Y. - S., F. XXX/X, 5/ U. Y., bytom Z., K. XXX, 6/ A. J., bytom X., E. 7, 7/ V. R., bytom Z., F. 12, 8a/ E. J., bytom X., H. 4, 8b/ R. F., bytom X., P. XX, 8c/ J. J., bytom X. - G., V. XXX/XXX, 8d/ Mgr. J. E., bytom L. - J., B. 5, 8e/ Ing. G. J., bytom X. - G., V. XXX/XXX, 8f/ R. J., bytom X. - G., V. XXX/XXX, 9/ R. H., bytom X., V. S. XXX/X, zastúpenej splnomocnencom JUDr. Peter Havlík advokátska kancelária s.r.o., so sídlom Nitra, Damborského 13, IČO: 50 361 864, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 10C/200/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 18. júla 2020 sp. zn. 6Co/67/2020, takto

rozhodol:

Pokračuje v konaní s právnymi nástupcami zomrelého žalovaného 1/ Y. J., naposledy bytom X.: žalovanými 1a/ E. J., bytom G. nad Y., R. XXX/XX, 1b/ Y. J., bytom G. nad Y., 1c/ E. L., bytom F., K. ulica XXXX/XX, 1d/ U. J., bytom G. nad Y..

Dovolanie o d m i e t a.

Žalované 8b/, 8d/ a 9/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovaným 1a/, 1b/, 1c/, 1d/, 2/, 3/, 4/, 5/, 6/, 7/, 8a/, 8c/, 8e/ a 8f/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 13. februára 2019 č. k. 10C/200/2016-135 v spojení s opravným uznesením z 18. mája 2020 č. k. 10C/200/2016-215 žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia, že bola výlučnou vlastníčkou pozemku registra „C“ v

katastrálnom území Z., obec Z., okres X., zapísaného na LV č. XXXX s parcelným č. XXXX - orná pôda o výmere 1193 m² ku dňu jeho vyvlastnenia na základe Rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18. augusta 2016 Okresného úradu X., odbor výstavby a bytovej politiky č. OÚ-NR-S v spojení s Rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10. októbra 2016 pod č. XXXXX/XXXX/BXXX-SV/XXXXX/To, zamietol (výrok I.). O trovách konania rozhodol tak, že žalovaným 1/ až 4/ nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok II.) a žalovaným 5/ až 9/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (výrok III.).

1.1. Súd prvej inštancie mal za nesporné, že právna predchodkyňa žalovaných (pôvodná žalovaná H. J.) parcelu, ktorá bola predmetom kúpnej zmluvy, ktorú 8. júla 2015 uzavrela so žalobkyňou, predala spoločnosti MH Invest s.r.o. kúpnu zmluvou z 3. marca 2016, ktorá spoločnosť ju následne predala spoločnosti MH Invest II s.r.o. dňa 21. júna 2016, ktorej vlastnícke právo bolo následne vyvlastnené v prospech spoločnosti MH Invest s.r.o.. Nesporné je aj to, že časť náhrady za vyvlastnenie bola zložená na základe rozhodnutia správneho orgánu podľa § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. do úschovy Okresného súdu Nitra, ktorý ju prijal a doposiaľ nebola príjemcovi vyplatená. Žalobkyňa žalobou nejde o zmenu zápisu vlastníka v katastri nehnuteľností, ale o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie. Pretože náhrada bola do úschovy zložená na základe rozhodnutia súdu, nemôže žalobkyňa žalovať o plnenie a pretože náhrada nebola doposiaľ vyplatená a určenie jej príjemcu je závislé od výsledku tohto súdneho konania, má žalobkyňa podľa súdu naliehavý právny záujem na určení, že bola ku dňu vyvlastnenia tohto pozemku jeho výlučnou vlastníčkou a takáto žaloba je prípustná.

1.2. Podľa prvoinštančného súdu v konaní nebolo sporné, že právna predchodkyňa žalovaných ako predávajúca uzavrela so žalobkyňou kúpnu zmluvu z 8. júla 2015, ktorej predmetom bola sporná parcela. Rozhodnutie správneho orgánu o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v prospech žalobkyne na základe tejto kúpnej zmluvy bolo po vyhovení protestu prokurátora zrušené a je predmetom preskúmania v odvolacom konaní. Je všeobecne známe, že vláda Slovenskej republiky schválila 8. júla 2015 návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii. Štátu tým priamo zo zákona vzniklo podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. predkupné právo k spornej parcele. Po právnej stránke ide podľa zákona č. 175/1999 Z. z., ktorý obsahuje komplexnú právnu úpravu o právny vzťah, v ktorom mal štát ako oprávnená osoba právo tento pozemok kúpiť od právnej predchodkyne žalovaných, ktorá ako povinná osoba mala povinnosť ponúknuť štátu tento pozemok na predaj. Vzhľadom na právnu podstatu predkupného práva a účel sledovaný zákonom č. 175/1999 Z. z., ktorým je zjednodušenie usporiadania vlastníckych vzťahov potrebných na prípravu stavieb, ktoré sú významnou investíciou z hľadiska celého hospodárstva Slovenskej republiky, bola preto od vzniku tohto predkupného práva zmluvná voľnosť právnej predchodkyne žalovaných obmedzená priamo zo zákona, pretože bola povinná ponúknuť pozemky prednostne štátu. Je nesporné, že štát si svoje predkupné právo proti nej aj uplatnil, pretože spoločnosť, ktorej jediným spoločníkom je Ministerstvo hospodárstva SR ako kupujúci a právna predchodkyňa žalovaných ako predávajúca uzavreli 3. marca 2016 kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva žalobkyne k tomuto pozemku. Pretože zákonné predkupné právo štátu bolo zmluvnými stranami kúpnej zmluvy z 8. júla 2015 obídené, je táto zmluva v tejto časti absolútne neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa sa na základe tejto zmluvy nemohla stať výlučnou vlastníčkou spornej parcely a tak ňou nemôže byť ani ku dňu jej vyvlastnenia a preto je žaloba nedôvodná. Súd sa preto ďalšími námietkami strán sporu z dôvodu hospodárnosti nezaoberal a nevykonal ani dokazovanie navrhnuté na ich preukázanie. Na úspech žalobkyne v spore nemôžu mať z uvedených dôvodov vplyv ani výsledky prebiehajúcich správnych konaní, resp. súdnych konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov, ktoré neboli doposiaľ skončené.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Nitra z 13. februára 2019 č. k. 10C/200/2016-135 v spojení s opravným uznesením z 18. mája 2020 č. k. 10C/200/2016-215 rozsudkom z 18. júla 2020 sp. zn. 6Co/67/2020 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok II.) a o trovách konania rozhodol tak, že žalovaným 1/ až 4/ a 8a/ až 8e/ nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok III.) a žalovaným 5/ až 7/ a 9/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (výrok III.).

2.1. Odvolací súd sa predovšetkým zaoberal posúdením otázky, či podaná žaloba je vhodným a správne zvoleným procesným nástrojom ochrany práva žalobkyne a či žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. c/ CSP. Podľa odvolacieho súdu naliehavý právny záujem na

danom určení nemôže byť za okolností prejednávanej veci daný, pretože by vyhovením žaloby nedošlo k zmene vlastníka, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný na liste vlastníctva a žalobkyňa sa napokon tohto určenia ani nedomáhala, pretože žiadala po zmene petitu určiť vlastnícke právo výlučne ku dňu vyvlastnenia spornej nehnuteľnosti, t. j. do minulosti. Z obsahu žaloby a všetkých jej vyjadrení vyplýva, že žalobu podala z dôvodu vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok. Vychádzajúc z uvedeného potom naliehavý právny záujem na požadovanom určení žalobkyni nesvedčí (t. j. petit žaloby, ako i skutkové tvrdenia a právne posúdenie sa neviažu na odstránenie konkrétnej spornosti žalobkyňou uplatňovaného práva).

2.2. Odvolací súd tiež konštatoval, že má zo svojej rozhodovacej činnosti vedomosť, že uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 26. marca 2019 pod č. k. 12U/4/2016-53 súd rozhodol o prijatí zložiteľa spoločnosti MH Invest s. r. o. pre príjemcu MH Invest II, s. r. o., do úschovy ním zloženú finančnú hotovosť. Teda zložiteľ zložil finančnú hotovosť do úschovy v prospech konkrétneho príjemcu. Z rozhodnutia o vyvlastnení v prospech spoločnosti MH Invest, s. r. o. vyplýva, že za vyvlastnené pozemky patrí spoločnosti MH Invest II, s. r. o. náhrada podľa § 4 ods. 3 zákona č. 282/2015 Z. z. Konanie o úschovách je upravené v siedmej hlave CMP, konania vo veciach notárskych úschov, v § 359 CMP sú upravené súdne úschovy, u ktorých sa postupuje rovnako ako pri notárskych úschovách. V § 335 a nasl. CMP upravuje konanie o námietkach proti vydaniu predmetu notárskej úschovy, zloženej na účely splnenia záväzku. Jedná sa o samostatnú časť konania, v ktorej súd nariaďuje pojednávanie za účelom zistenia oprávnenej osoby na vydanie predmetu úschovy, ak si jej vyplatenie uplatňuje. Z uvedeného vyplýva, že žalobkyňa sa môže domáhať nároku na vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok v konaní o úschovách.

2.3. Odvolací súd potom zhodne s názorom súdu prvej inštancie dospel k záveru o správnosti zamietnutia žaloby, avšak z dôvodu neexistencie naliehavého právneho záujmu na žalobkyňou požadovanom určení a preto sa nezaoberal ďalšími dôvodmi zamietnutia žaloby.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila s poukazom na § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP) namietala v súvislosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa podľa jej názoru nevysporiadal so všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi. Záver súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu je podľa názoru žalobkyne arbitrárny, odvolací súd poukázal na všeobecne formulované závery judikatúry, avšak bez akejkoľvek skutkovej spojitosti s posudzovaným prípadom. Vôbec sa nezaoberal posúdením konkrétnych skutkových okolností posudzovanej veci. Nevysporiadal sa s rozhodnutiami Krajského súdu v Nitre, v ktorých súd vyslovil odlišné právne závery k otázke naliehavého právneho záujmu. Žalobkyňa má ďalej za to, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu bolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Žalobkyňa má tiež za to, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu bolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Rovnako je nesprávnym procesným postupom súdu, keď krajský súd nevytvoril procesný priestor na vyjadrenie k dovtedy nepoužitým ustanoveniam právneho predpisu (konanie o úschovách, t. j. iné posúdenie veci čo sa týka naliehavého právneho záujmu).

3.2. Nesprávne právne posúdenie veci v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (nesprávne žalobkyňou označený ako § 421 ods. 1 písm. c/ CSP) vidí žalobkyňa pri riešení otázky „vecnoprávných a záväzkovoprávných účinkov zmluvy“, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (od rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/184/2005, sp. zn. 1Sžr/15/2012). Odvolací súd sa podľa názoru žalobkyne odklonil od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tým, že vo svojom rozhodnutí v podstate stotožnil vecnoprávne a obligačné účinky kúpnej zmluvy, ktoré je potrebné odlišovať. To, že nedošlo k povoleniu vkladu (kvôli predkupnému právu štátu) znamená, že nenastali vecnoprávne účinky (vlastnícke právo nebolo zapísané do katastra). Uvedené skutočnosti však nebránia súdu skúmať, či nastali obligačné účinky zmluvy, t. j. či bola zmluva platná. Podľa žalobkyne neexistoval žiaden hmotnoprávny dôvod neplatnosti zmluvy. Žalobkyňa namietala i nesprávne právne posúdenie otázky „následkov spojených s porušením predkupného práva“, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu reprezentovanej rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/239/2012, sp. zn. 1Obdo/11/2011 a 4Cdo/56/2009. Podľa žalobkyne ustálená

prax jednoznačne hovorí o tom, že následkom vecného predkupného práva nie je neplatnosť právneho úkonu, osoba oprávnená z predkupného práva sa môže domáhať od nadobúdateľa, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo jej zostane predkupné právo zachované (§ 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

3.4. Z týchto dôvodov žalobkyňa navrhla, aby najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu; aby jej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Dovolateľka s podaným dovolaním podala aj návrh na odklad právoplatnosti napadnutého rozsudku pre zabránenie akýmkoľvek následkom rozhodnutia a to predovšetkým z dôvodu, že kvôli prebiehajúcim konaniam na Okresnom súde v Nitre došlo k zloženiu finančných prostriedkov do úschovy na tomto súde a vydanie úschovy závisí od výsledku jednotlivých konaní.

5. Žalované 8b/ a 8d/ vo svojich vyjadreniach k dovolaniu zhodne uviedli, že žalobkyňu nepoznajú, s rodinou J. neudržia žiaden kontakt, dedičstvo po právnom predchodcovi, ktorý bol žalovaným v spore odmietli, nikto im nevysvetlil o čo sa v spore jedná, prečo vznikol a ako sa v ňom ocitli, žiadajú o vylúčenie zo sporu, na ktorom sa akokoľvek vo vzťahu k jeho trovám nemienia podieľať.

6. Žalovaná 9/ poukázala, že sa nestotožňuje s názorom dovolateľky o prípustnosti dovolania, právne závery odvolacieho súdu považuje za správne, pričom odvolací súd podrobne zdôvodnil svoj právny názor týkajúci sa nedostatku naliehavého právneho záujmu a s právnym názorom odvolacieho súdu sa stotožňuje, napadnuté rozhodnutie považuje za riadne odôvodnené, rešpektujúce právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Najvyššiemu súdu navrhuje rozsudkom podané dovolanie zamietnuť; a priznať náhradu trov dovolacieho konania. Zamietnuť navrhuje aj návrh dovolateľky na odklad vykonateľnosti rozhodnutí nižších súdov.

7. Po podaní dovolania, vykonania úkonov súdom prvej inštancie podľa § 436 ods. 3, 4 CSP a následnom predložení veci najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní žalobkyne, došlo k zisteniu, že pôvodný žalovaný 1/ Y. J., naposledy bytom X., dňa X. S. XXXX zomrel.

7.1. Podľa § 438 CSP na konanie na dovolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak. (ods. 1) Na dovolacie konanie sa nepoužijú ustanovenia o prístupí subjektov, o zmene a späťvzatí žaloby a o vzájomnej žalobe. (ods. 2) Na dovolacie konanie sa tak primerane použijú i zákonné ustanovenia Civilného sporového poriadku upravujúce procesnú subjektivitu strany sporu (§ 61 až 66 - Strany). Podľa § 61 CSP Procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví. (§ 62 CSP) Podľa § 63 ods. 1 CSP ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať. V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide a to len čo sa skončí konanie o dedičstve (ods. 2).

7.2. Nová úprava procesného práva prikazuje súdu v prípade úmrtia strany sporu (ktorá je fyzickou osobou) a z toho plynúcej straty procesnej subjektivity (§ 7 Občianskeho zákonníka a porovnaj tiež § 61 CSP), ak k nim došlo pred právoplatným skončením konania rozhodnúť o tom, že v konaní bude pokračovať s dedičmi strany (pokiaľ nejde o prípad, v ktorom úmrtím strany stráca ďalšie konanie zmysel a má dôjsť k jeho staveniu). Keďže v danej veci ide nepochybne o majetkový spor a žalovaný 1/ zomrel počas dovolacieho konania skôr, ako sa toto konanie skončilo, dovolací súd rozhodol, že v dovolacom konaní bude pokračovať s dedičmi pôvodne žalovaného 1/ (právoplatné uznesenie Okresného súdu Nitra sp. zn. 8D/224/2021, Dnot 277/2021 zo dňa 30. marca 2022).

8. Pokiaľ ide o návrh žalobkyne na odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia, najvyšší súd nezistil splnenie predpokladov pre takéto rozhodnutie (§ 444 ods. 2 CSP) a v súlade s jeho ustálenou praxou o tom nevydal samostatné uznesenie.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech (z hľadiska

procesného) bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ a f/ CSP).

10. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

11. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

12. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

13. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

14. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a), ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e), alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f).

15. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

16. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti (bod 3.1.).

17. Žalobkyňa v dovolaní namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok riadneho odôvodnenia. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá

zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. Na podstate zásady, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania (teda nie zmätočnosť), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta, ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku". Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

17.1. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém" (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl" (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

17.2. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil právny záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobkyne, čo ho v konečnom dôsledku viedlo k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby. Okolnosti, ktoré ho viedli k predmetnému právnomu záveru zdôvodnil konkrétne v bodoch 30. až 36. svojho odôvodnenia, v ktorých sa (podľa názoru dovolacieho súdu) dostatočne a preskúmateľne vysporiadal s právne relevantnou argumentáciou žalobkyne uvedenou v odvolaní.

17.3. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

18. Pre prípad, že by sa dovolateľka predmetnou argumentáciou eventuálne domáhala dovolacieho prieskumu v zmysle § 421 ods. 1 CSP, odvolací súd v tejto súvislosti pripomína, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Najvyšší súd zotráva na tomto závere aj naďalej (R 24/2017 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/6/2018).

19. K ďalšiemu dôvodu zmätočnosti uvádzanému dovolateľkou, že krajský súd nevytvoril procesný priestor na vyjadrenie k dovtedy nepoužitým ustanoveniam právneho predpisu, keď mal za to, že odvolací súd vec posudzoval podľa iných ustanovení zákona (pokiaľ ide o uplatnenie práva na predmet úschovy), dovolací súd uvádza, že Civilný sporový poriadok v ustanovení § 382 ustanovuje, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Citované zákonné ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

19.1. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné (por. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/1/2018). Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a

rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 OSP (teraz § 382 CSP), aby sa vyjadrili k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ OSP (teraz § 420 písm. f/ CSP).

19.2. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že súd prvej inštancie sa prioritne najprv zaoberal tým, či žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení a následne svoje rozhodnutie založil na právnom závere, že i keď naliehavý právny záujem vo veci je daný, nárok nie je dôvodný pretože došlo k porušeniu zákonného predkupného práva štátu zmluvnými stranami kúpnej zmluvy z 8. júla 2015, čo spôsobuje, že zmluva je v tejto časti absolútne neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa sa tak na základe tejto zmluvy nemohla stať výlučnou vlastníčkou spornej parcely a tak ňou nemôže byť ani ku dňu jej vyvlastnenia. Odvolací súd v potvrdzujúcom rozsudku, na základe zisteného skutkového stavu veci prvoinštančným súdom, z ktorého i vychádzal, dospel na základe aplikácie totožného zákonného ustanovenia (§ 137 písm. c/ CSP) k záveru o správnom zamietnutí žaloby, a to zásadne z dôvodu neexistencie naliehavého právneho záujmu na žalobkyňou požadovanom určení, preto sa už nezaoberal ďalšími dôvodmi zamietnutia žaloby prvoinštančným súdom. K záveru na tomto mieste považoval odvolací súd za potrebné uviesť ešte to (podľa dovolacieho súdu už len nad rámec, pozn.), že žalobkyňa sa môže domáhať nároku na vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok v konaní o úschovách a že sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie o porušení zákonného predkupného práva štátu zmluvnými stranami kúpnej zmluvy z 8. júla 2015, čo spôsobuje v tejto časti absolútne neplatnosť zmluvy podľa § 39 Občianskeho zákonníka.

19.3. Podľa dovolacieho súdu po racionálnom zhodnotení týchto dvoch právnych posúdení súdov nižších inštancií o zamietnutí žaloby pre nedostatok naliehavého právneho záujmu v zmysle ustanovenia § 137 písm. c/ CSP je vylúčené, aby odvolací súd založil svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie. Odvolací súd spor neposudzoval podľa iných ustanovení zákona a na vec nesubsumoval také ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci súdom prvej inštancie neboli použité, t. j. odvolací súd ustanovenia konania o úschovách žiadnym spôsobom neposudzoval a ani z nich nevychádzal (ako to žalobca v dovolaní neúspešne podsúva), preto nemohol ani prijať iné právne závery ako súd prvej inštancie, ktoré by pre jeho rozsudok boli rozhodujúce. Žalobkyňa v dovolaní nenamieta, že by odvolací súd založil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných („nových“) dôvodoch, než súd prvej inštancie vo vzťahu k právnomu posúdeniu nedostatku naliehavého právneho záujmu pri aplikácii § 137 písm. c/ CSP, pričom práve v danej procesnej situácii nemal možnosť namietat správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Preto v okolnostiach konkrétneho prípadu, pri výslovnej viazanosti dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), odvolacie rozhodnutie nemožno považovať za prekvapivé.

20. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť jej dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP

21. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

22. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

23. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na

nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

24. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

25. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 písm. a/ CSP) alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. b/ až c/ § 421 ods. 1 CSP). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

26. Dovolací súd uvádza, že žalobkyňa (kvalifikovane zastúpená advokátskou spoločnosťou) podala dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (i keď ho nesprávne podradila pod písm. b/ a c/ cit. zákonného ustanovenia). Právnou otázkou zásadného významu je podľa žalobkyne otázka „vecnoprávných a záväzkovoprávných účinkov zmluvy“ a otázka „následkov spojených s porušením predkupného práva“. (bod 3.2.).

27. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Rovnako tak sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 a § 432 CSP.

28. Dovolací súd si plne uvedomuje, že by bolo v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, pokiaľ by sa pri posudzovaní dovolania uplatňoval prílišný formalizmus. V rozpore s týmito princípmi ale nie je prístup majúci na zreteli, že ustanovenia CSP vyžadujú istú mieru formálneho a obsahového vyjadrenia dôvodov, z ktorých procesná strana vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania.

29. Vzhľadom na formuláciu vymedzenej právnej otázky žalobkyňou a jej namietanie konštatácie odvolacieho súdu, že: „Žalobkyňa nemá na požadovanom určení naliehavý právny záujem, pretože vzhľadom na vznik predkupného práva štátu pred vznikom vlastníckeho práva vkladom do katastra nehnuteľností (pričom predkupné právo štátu bolo následne uplatnené) nikdy nebola a ani nemohla byť zapísaná ako vlastníčka predmetných nehnuteľností žalobkyňa. Žalobkyňa nemôže nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k predmetným pozemkom a rovnako nemôže byť ich vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia týchto pozemkov“, dospel dovolací súd k záveru, že táto otázka v spojení s namietanou konštatáciou nekorešponduje s právnym posúdením, na ktorom bolo založené dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V posudzovanom prípade odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej

inštancie za vecne správny, preto ho potvrdil. Odvolací súd ale založil svoje rozhodnutie na nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení, konkrétne, že: „...naliehavý právny záujem na žalobkyňou požadovanom určení nie je v predmetnom prípade daný, pretože žalobkyňou požadované určenie by nemalo vplyv na zmenu aktuálne zapísaného vlastníka predmetných nehnuteľností, pretože žalobkyňa sa tohto určenia nedomáhala a žiadala určiť vlastnícke právo iba ku dňu vyvlastnenia. Naliehavý právny záujem na danom určení nemôže byť v danom prípade daný, pretože by nedošlo k zmene vlastníka, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný na liste vlastníctva a žalobkyňa sa napokon tohto určenia ani nedomáhala, pretože žiadala po zmene petitu určiť vlastnícke právo iba ku dňu vyvlastnenia. ... žalobkyňa sa môže domáhať nároku na vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok v konaní o úschovách.“, na ktorom právnom posúdení bolo založené napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

29.1. V dovolaní žalobkyňou namietané právne posúdenie týkajúce sa vyriešenia ňou vymedzenej právnej otázky, by mohlo mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP iba vtedy, ak by na výsledku jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) bolo založené rozhodnutie odvolacieho súdu.

30. V prejednávanom prípade bola nepochybne otázkou zásadného právneho významu otázka existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na žalovanom určení, ktorá mala vplyv na výsledok odvolacieho konania - zamietnutie žaloby. Jej právne posúdenie (vyriešenie) odvolacím súdom záviselo od posúdenia podstatných okolností vyplývajúcich zo skutkového stavu veci. Dovolací súd za smerodajné považoval závery odvolacieho súdu, že žiadané určenie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti sa malo vzťahovať ku dňu vyvlastnenia, teda išlo o deklarovanie vlastníckeho stavu do minulosti. Nešlo o žalobu, ktorá rieši aktuálnu otázku a v danom prípade nejde ani o prípad určovacej žaloby ako prostriedku ochrany už porušeného práva, pretože žalobkyňa touto žalobou nesleduje zosúladenie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom (zápis jej vlastníckeho práva v katastri nehnuteľnosti), ale ide jej len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku, teda o plnenie, ktorého sa môže domáhať žalobou na plnenie, v ktorom konaní by sa otázka vlastníckeho práva posudzovala ako otázka predbežná. Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd na podklade viacerých skutkových zistení a v súvislosti s nimi prijatých právnych záverov, dospel k záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na predmetnom určení.

30.1. I keď sa odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia okrajovo dotkol otázky vecno-právnych účinkov vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, napadnuté rozhodnutie bezpochyby na nej nezaložil.

31. Rovnako to platí aj vo vzťahu k otázke „následkov spojených s porušením predkupného práva“, ktorý dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom) dovolateľ predovšetkým nevymedzil spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 tohto právneho predpisu. Iba samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP. Avšak i v tomto prípade platí založenie napadnutého rozhodnutia na právnom posúdení neexistencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení s tým, že odvolací súd sa ďalšími dôvodmi zamietnutia žaloby prvoinštančným súdom nezaoberal (bod 38). I keď sa napriek tomu odvolací súd dotkol i otázky právnych následkov porušenia predkupného práva, vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého rozsudku i tu niet pochyb o tom, že napadnuté rozhodnutie na danej otázke nezaložil.

32. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnej otázky, od vyriešenia, ktorej reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu; v dôsledku čoho prípustnosť dovolania žalobkyne v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

33. Dovolaciemu súdu za opísanej situácie preto neostalo iné, než dovolanie žalobkyne odmietnuť podľa § 447 písm. c/ CSP (v časti, v ktorej namietala existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP), a vo zvyšku (v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie) odmietnuť podľa § 447 písm. f/ CSP.

34. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3

veta druhá CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.